

24 May 2013 Friday 16:00-18:00

Chairman: Uzel İ., Şar S.

ZELİHA OSMAN HANIM'IN "İLAÇ ŞİŞESİ" BAŞLIKLİ PİYESİ (1925)

Halil Tekiner¹

¹PhD, Erciyes University Faculty of Pharmacy, haliltekiner@gmail.com

Milli Mücadele'ye destek veren çalışmalarıyla Türk edebiyat tarihinde özel bir öneme sahip olan yazar ve çevirmen Zeliha Osman [Özen] Hanım'ın 1343 (1925) yılında Mektep Temsilleri serisinde eski harflerle yayınlanmış "İlaç Şişesi" başlıklı iki perdelik piyesi, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki eczacılık anlayışını yansıtmaya yönüyle ilginçtir.

Orijinal nüshası araştırmacı tarafından Atatürk Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde (Erzurum) tespit edilen bu piyes eczacı kalfası Hikmet Bey'in, evde hasta yatan annesinin ilacını almak için eczaneye gelen Küçük Melek'e afyon şurubu yerine afyon ekstresi verdiğini fark etmesinin ardından eczanede yaşananları ve bu büyük hata karşısında Eczacı Hasan Bey'in tutumunu konu alır.

Eserde ayrıca bugün unutulmuş ilaç formlarından biri olan güllaçtan (nâhoş tat veya kokulu toz ilaçların içine konduğu, nişastadan yapılmış küçük kap) bahsedilmekte; Julep gomme (cülup zamkı), Sirop [de] bourgeois de sapin (çam tomurcuğu şurubu), Sirop d'opium (afyon şurubu) ve Teinture d'Iode (tentürdiyot) gibi Fransızca ilaç isimleri anılmaktadır.

Bildiride eserin Türk tıp ve eczacılık tarihi açısından önemi döneme ilişkin tarihi bilgi ve belgelerin ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zeliha Osman, İlaç Şişesi, Piyes

A PLAY ENTITLED "THE MEDICINE BOTTLE" (1925) BY ZELİHA OSMAN HANIM

The two-act play "The Medicine Bottle" by Ms. Zeliha Osman [Özen]—a Turkish playwright and translator holding a special importance in the history of Turkish literature through her activities supporting *Milli Mücadele* (The National Struggle)—is noteworthy due to its reflection of the perception of pharmacy in the early years of the Turkish Republic.

An original copy of the play, written in Ottoman Turkish and published in a series of school plays, has been registered at the Ataturk University Rare Books Collection (Erzurum). The play is based on the incidents occurring in a small community pharmacy after the assistant pharmacist Hikmet Bey's realization of his mistake of giving his customer a bottle of extract of opium instead of opium syrup, and Pharmacist Hasan Bey's backlash toward this fatal error.

A forgotten pharmaceutical form named *güllaç* (cachet), a sort of container made of starch for encapsulating dry powder drugs with unpleasant taste or smell, is also mentioned in the play, together with drug names in French, like *Julep gomme* (Gum of Julep), *Sirop [de] bourgeois de sapin* (Pine bud syrup), *Sirop d'opium* (Opium syrup), and *Teinture d'Iode* (Tincture of Iodine).

In this presentation, The Medicine Bottle's significance in terms of Turkish history of medicine and pharmacy will be discussed in light of historical data and documents.

Keywords: Zeliha Osman, Medicine Bottle, Play